

In het zicht van 2009 ...

De nieuwe redactie van onze 'Meander' had zich voorgenomen ons tijdschrift in de toekomst regelmatig en op tijd te laten verschijnen en daarbij de traditie van een mooi en inhoudelijk goed blad zeker verder te zetten. Beslist een uitdaging voor een nieuwe ploeg. Ondertussen zijn ze al aan hun vierde uitgave en u merkt dat er werk van gemaakt wordt. Meander komt op tijd en naast het werken aan de inhoud start onze achtste jaargang zelfs met een meer professionele look. Voor een dure overstap naar kleurendruk zoeken we nog sponsors.

Het project 'Life Tussen Duin en Nete' (herstel laaglandbeekstelsysteem), loopt nog steeds verder. Dankzij dit project hebben we heel wat kunnen verwezenlijken. Naast de professionele ploegen van Natuurpunt hebben ook de vrijwilligers in de verschillende reservaten met het nieuwe materiaal, o.a. tractoren, bosmaaiers, kettingzagen, heel wat kunnen verwezenlijken. Ook dankzij de financiële tegemoetkoming konden bestaande natuurgebieden worden uitgebreid en nieuwe gebieden aangekocht, denk o.a. maar aan Geel-Bel waar een kleine 20 ha overwegend beboste duinen werden aangekocht.

Ik meen dat we allen, met een gevarieerd aanbod van meer dan zestig activiteiten in 2008, ruimschoots de kans hebben gekregen om de natuur in onze regio en daarbuiten beter te leren kennen en te beleven. We trachten u in 2009 nog meer aan te bieden.

Dat velen meer natuurbewust worden, meer willen weten over de natuur, zich hiervoor willen inzetten en deze ook willen beleven bewijst het succes van onze cursus Natuurgids. Hoewel verleden jaar in onze regio te Meerhout een dertigtal deelnemers waren, tellen we nu in Netebronnen voor de lopende cursus toch weer drieëntwintig inschrijvingen. Naast de vorming als natuurgids hopen we uit deze groep nieuwe medewerkers te kunnen motiveren die zich op een constructieve wijze willen inzetten in onze reservatenwerking en eventueel creatieve bijdragen leveren in ons algemeen beleid. Bedoeling is ook om als vervolg hierop een cursus 'Natuurbeheer' te organiseren. Natuurbeheer is een zeer complex gegeven waar we met deze cursus dieper willen op ingaan. Later meer hierover.

Zeer belangrijk voor de toekomst, vooral in onze afdeling Netebronnen, is het aantrekken van nieuwe krachten voor ons bestuursorgaan. Dit is dan ook een oproep tot al onze leden die zich actief willen inzetten en meewerken, zowel op het vlak van organisatie, beheer, educatie als algemeen beleid. We zoeken echt mensen die aan de kar willen trekken en mensen die de kar willen duwen. Voelt u zich geroepen, kom maar af.

Namens de afdelingsbesturen van Netebronnen, Meerhout-Geel en Ham dank aan alle vrijwilligers voor al het gepresteerde werk en steun in het afgelopen jaar en onze allerbeste wensen voor 2009.

Jan De Schepper
Voorzitter afdeling Netebronnen
december 2008

Werken in de Kwacht

WAT IS DE KWACHT?

De Kwacht is een deelgebied van het natuurgebied Malesbroek te Geel-Meerhout. Het gebied bestaat uit een natte depressie tussen 2 duinruggen en beslaat een oppervlakte van ongeveer 5 ha. De Kwacht heeft plaatselijk nog een zeer hoogwaardige (kwel)vegetatie. Deze vegetatie bestaat voor het grootste gedeelte uit structuurrijk, vochtig grasland met veel boeiende overgangen (droog – nat, hoog – laag, bebost – open).

In het verleden werd echter in dit vochtige kwelgebied zeer veel zand ingebracht. Het zand, afkomstig van de omliggende landduinen, werd bovenop het oorspronkelijke veen gestort. Om bij het storten goed op het terrein te kunnen, werd eerst het veen afgedekt met takhout zodat het een grotere draagkracht kreeg. Dit is een praktijk die in de Kempen veel werd toegepast om zo meer geschikte landbouwgrond bij te maken. Mogelijk diende het afdekken met takhout ook voor de vorming van een drainerende laag. Deze voerde, na het afdekken met zand, nog jarenlang het opwellende kwelwater versneld ondergronds af naar de centrale gracht. Dit is een techniek die reeds door de Romeinen werd toegepast voor de drainage van hun heirbanen.

HERSTELWERKEN IN DE KWACHT

Werkzaamheden om de natuurwaarde op het terrein te vergroten, konden begin augustus 2008 worden uitgevoerd dankzij steun van het Europese LIFE-project "Tussen Duin en Nete". In het kader van dit herstelproject verwijderden we het ingebrachte zand om zo veel mogelijk het vroegere reliëf te herstellen. Door de bodem (terug) te verlagen brachten we de vegetatie in contact met het van nature ijzerrijke grondwater. Met het vrijgekomen zand dempten we een aantal grachten, die dienden om het gebied te ontwateren.

Deze grachten vingen niet alleen plaatselijk water af, maar onderschepten ook het grondwater dat uit de omliggende duinen bovenkomt. Dit grondwater – kwel genaamd – kon daardoor niet terecht in de Kwacht en juist dat is erg belangrijk voor zeldzame en typische vegetaties. Die grachten zorgden bovendien voor verdroging van het veen, dat als gevolg hiervan inzakt ("inklinkt"). Hierdoor liggen vele gronden in de Grote Nete-vallei langsheen de grachten soms zelfs lager dan de Grote Nete zelf!

Het grondwaterpeil is in de Netevallei niet alleen gezakt, maar ook de kwaliteit veranderde, omdat de invloed van regenwater vergrootte. Er trad verzuring op. Dit heeft nadelige gevolgen voor de natuur: typische, kwelgebonden planten verdwijnen en maken plaats voor planten die veel minder zware eisen stellen aan hun omgeving.

VOORAFGAAND ONDERZOEK

Voordat de opgraving werd uitgevoerd, had de plaatselijke 'Ecologische werkgroep Meanderland' het gebied onderzocht. Het betreft zowel onderzoek van de historie van het gebied als het opzoeken van de oorspronkelijke bodem d.m.v. grondboringen. Uit onze grondboringen bleek dat een deel van de bodem in de Kwacht verstoord was. Toen men duinzand opvoerde, werd blijkbaar tegelijkertijd ook de bodem diep en met zwaar materiaal omgeploegd. Bovendien werden er diepe grachten gegraven.

Voorts ontdekten we dat er nog veel veen voorkomt tot op de grens met de naastliggende (hogere) en zeker ook opgehoogde stukken. De potenties daar zijn dus ook nog groot en mogelijk voeren we ook hier in de toekomst nog werken uit.

Uit het historisch onderzoek kwam aan het licht dat omstreeks 1950 Nederlanders het ganse systeem diep hebben omgezet en tegelijk al het nodige zand hebben opgevoerd. De werken gebeurden met kranen, waaraan met lange kettingen een grote bak bevestigd was. Bomen en andere vegetatie werden onderaan gelegd. Daarop werd glauconiet houdende zandgrond, geel stuifzand, vegetatie, grove turf en zeer fijn zwart veen gestort. Dit alles werd bovendien onder elkaar gezet.

Twintig jaar geleden werd er bovendien diep geploegd, met de bedoeling een maïsveld aan te leggen. Al deze pogingen om te komen tot een economisch rendabele landbouwexploitatie hebben niets uitgehaald. Op een aantal plaatsen kwam de natuurwaarde weer terug, dit o.a. dankzij de veelvuldige en zeer ijzerrijke, vrij arme kwel.

ERVARINGEN UIT DE GRAAFWERKZAAMHEDEN

Het is tijdens de praktijk zelf, bij het afgraven, dat je juist ziet hoever je moet en soms ook kunt gaan. Tijdens de werken tekenden zich de vroegere onderlagen mooi af, op voorwaarde dat deze niet te gestoord waren. We stonden er dan ook voortdurend naast, toen de kraanman zijn machine inzette.

Bij het naderen van de ingezette kraan op de veenachtige ondergrond begint deze grond te veren. Het is een duidelijk signaal dat we aangekomen zijn. Best konden we achteruit werken: graven en dan achterwaarts verder graven. Nooit over het eigen werk heen rijden, dit om bodemverdichting, ja zelfs het totaal wegzakken van de kraan in de veenachtige bodem te voorkomen.

Tijdens de graafwerken werden de veronderstellingen uit ons onderzoek bevestigd. Herhaaldelijk kwamen we lagen tegen met nog intacte plantenresten, overblijfselen van diepploegen in nog recente tijden. Vaak botsten we in diepere gedeelten op hout, stronken en totaal gestoorde structuren, mogelijk overblijfselen van het afdekken van het veen voordat men er zand inbracht.

Het zeer slechte weer van de dagen juist voor de werkzaamheden, met felle en veelvuldige regenval, leverde ons een geweldig hulpmiddel. Het water van de centrale ontwateringgracht stond zo hoog dat ook de omgeving plasdras stond. Deze situatie zouden we graag in de winter hebben. Dit waterniveau werd dan ook de leidraad, zeg maar de waterpas, waar we gretig gebruik van hebben gemaakt.

EEN GOED MILIEU = DUURZAAM VOORTBESTAAN!

De oppervlakte van de nog resterende doelvegetatie in de Kwacht is niet zo groot meer. Een probleem dat trouwens niet alleen voor de Kwacht geldt. In de afgelopen decennia hebben menselijke activiteiten geleid tot het verarmen, ja zelfs verdwijnen van veel natuurlijke habitats en de fragmentatie van het merendeel van de overgebleven gebieden. Er blijven nog slechts kleine restpopulaties over. Deze zijn veel kwetsbaarder dan grote populaties. Bovendien kunnen de verschillende milieuproblemen en de genetische problemen elkaar versterken, zeker bij kleine populaties. Ook goed gekend bij onze natuurbeheerders is dat zowel goede bodemcondities als voldoende genetische variatie de overlevingskansen van planten bevorderen. Onrechtstreeks heeft dit ook gunstige gevolgen voor dieren zoals insecten en spinnen.

Doelstelling van de werken was dan ook voor de "bewoners" van de Kwacht meer ruimte te voorzien en de condities op deze plaats zo te herstellen dat de beoogde vegetatie zou kunnen uitbreiden.

Een groot voordeel bij de Kwacht zijn de constante grote hoeveelheden ijzerrijke kwel. Verder komt er geen gebiedsvreemd (vervuild) water rechtstreeks als oppervlaktewater binnen. Belangrijk is dat we voor dit vegetatietype de kwel zo dicht mogelijk tot in de wortelzone brengen, en dit best gedurende een zo lang mogelijke periode van het jaar. Dit is niet alleen belangrijk voor de plantensoorten die rechtstreeks afhankelijk zijn van kwelwater. Ook worden bij de oxidatie van het in het kwelwater opgeloste ijzer, fosfaten vastgelegd. Bovendien worden de neerslaande atmosferische polluenten uit de bodem gehouden, zodat we verzuring en eutrofiëring kunnen beperken.

GOED GRONDWATER VEREIST GOED WATERBEHEER!

Deze maatregelen moeten worden vergezeld van goed waterbeheer: het grondwater moet aan de wortels geraken (vernatting), maar het overtollige regenwater moet kunnen worden afgevoerd, zodat het de boel niet verder kan verzuren. Hiervoor werd in De Kwacht een centrale gracht, met zijn zijgangen gedeeltelijk geruimd. Op deze centrale afvoergracht willen we voorts in de toekomst een regelbare "stuw" plaatsen, waarmee we het watersysteem beter kunnen regelen. Daarom werd er nu reeds op het einde van deze centrale gracht een dam gemaakt. Het zal een hele tijd proefdraaien vergen en nauwgezet opvolgen. We willen er in elk geval voor zorgen dat het overtollige regenwater weg kan, maar dat het gebied toch terug kan vernatten met grondwater. Bovendien gaan we werken met een variabel peilbeheer: een hoog waterpeil in de winter en een lager peil in de zomer. Bij wateraflaat in het voorjaar kunnen schadelijke stoffen worden geloosd en kan de bovengrond deels droogvallen, wat overeenkomt met de natuurlijke situatie.

HET OOG WIL OOK WAT: BEZOEKERS WELKOM!

Natuur voor iedereen is een belangrijke doelstelling. Ten behoeve van de bezoeker werd daarom tijdens de graafwerken een strook gespaard zodat een kronkelend wandelpad overbleef. Kom zelf maar eens naar de resultaten kijken of sluit u aan bij een van de geleide wandelingen door ons beheersteam.

We hebben nu de herinrichting achter de rug. Het is nu aan de natuur zelf om haar werk te doen. Vol verwachting zullen we de evolutie volgen en u later melden hoe het verder afgelopen is. Met veel dank aan Jens, Raf, Mark, Tom en hun team en uiteraard aan de andere vrienden en het beheersteam zelf.

Jan Dirx, coördinator van het natuurgebied Malesbroek, malesbroek@telenet.be,
gsm: 0479-42 68 74.

Natuurkroniek Meanderland: Zomer - Herfst

De waarnemingen in deze vogeltrekperiode komen voor het leeuwendeel van onze sterk bemande trektelpost op Lommel Maatheide. Wat daar door de (ervaren!) tellers alweer uit de lucht gehaald werd, grenst aan het ongelooflijke. Wij staan in alle geval verbaasd te kijken welke bijzonderheden er dit najaar gespot konden worden. Voor alle details (en waarnemingen) kijkt u best op www.trektellen.nl en klik door naar telpost Kristallijn Maatheide of kijk even terug op het forum van Birding Kempen.

Inloggen kan via <http://groups.com/group/birdingkempen>. Neem ook een kijkje op het insecten- en plantenforum dan!

Op de valreep werden nog gegevens van Peter Jansen van zijn trektellingen op het slibbekken Kepkensberg in Ham-Genendijk in dit periode-overzicht verwerkt.

Waarnemingen en bijzondere (natuur)ervaringen kunt u steeds kwijt op deze forums of bij LOC Jef Sas, Wildstraat 8, 2400 Mol (tel. 014-31 26 57) of via mail aan Maes.kris@skynet.be. Met dank ook aan Lex Peeters voor correcties, aanvullingen en de mooie foto's.

3DE DECADE AUGUSTUS 2008

Ooievaars over Lommel-Maatheide op 23/08 (53 ex) en 31/08 (2 ex); ook 1 **Zwarte Ooievaar** (26/08 – Lommel Maatheide (MH)); verder een **Heilige Ibis** (24/08 – Geel Malesbroek samen met 2 **Indische ganzen** en 1 **Manengans!**).

In deze decade sterke trek van **Wespendieven** (op 22 en 23/08 met resp. 14 ex en 34 ex), **Visarenden** en **Bruine Kiekendieven** en zelfs 3 **Grauwe Kiekendieven** (22/08 Lommel MH: 1 onvolwassen ex. bleef een half uur jagen over de heide en 24/08 Postel-Russendorp: 1 adult wijfje vanuit het noorden, om dan verder te trekken naar het oosten en op 31/08 ook 1 w. boven het slibbekken in Ham-Genendijk); ook in de spots 1 **Roodpootvalk** (29/08-Lommel MH: dit ex. werd voortdurend lastig gevallen door de aanwezige Torenvalken en Zwarte Kraaien).

1 **Kwartel** (26/08 – Lommel MH); 10 **Morinelplevieren** (23/08 - Lommel MH: 9 ex in groep = foto's op Birding Kempen en op 29/08 nog 1 ex); 1 **Krombekstrandloper** (25/08 – Lommel MH); 1 **Temminck's Strandloper** (25/08 – Lommel MH); 2 **Kanoetstrandlopers** (31/08 – Lommel MH); 5 **Bontbekplevieren** (31/08 – Lommel MH); 1 **Visdief** (26/08 – Mol Grote Zandput) en 2 **Zwarte Sterns** (24/08 – Lommel MH). Minimum 10 **Duinpiepers** trokken door tijdens deze periode (Lommel MH 21/08 = 2 ex; 22/08 = 6 ex ter plaatse; 24/08 = 2 ex); verder nog 1 **Ortolaan** (30/08 – Lommel MH = 1 ex overtrekkend met een groepje **Gele Kwikken**) en 1 **Draaihals** (26/08 – Lommel MH = 1 ex) ter plaatse foeragerend, maar dit ex. liet zich slechts kort en lastig bekijken! Op 31/08 een invallend groepje van 6 **Noordse Gele Kwikken** in Ham-Genendijk tot een half uur later een Sperwer de vogels opschrikte en deed verder trekken naar ZW.

1STE DECADE SEPTEMBER 2008

Weer 42 **Ooievaars** op trek (10/09 – Lommel MH) en nu ook 1 pleisterende **Purperreiger** (03/09 – Mol Grote Zandput).

Al 97 **Nijlganzen** (14/09 – Mol-Rauw Scheppelijke Nete) en zelfs 10 **Indische Ganzen** (01/09 – Geel Malesbroek).

Sterke doortrek over Maatheide van **Bruine Kiekendieven** (max. op 09/09 = 15 ex en 10/09 = 16 ex, allen tussen 16.30 en 19.30 uur!), **Wespendieven** (max. op 09/09 = 18 ex) en **Visarenden**; 2 **Rode Wouwen** (06/09 – Balen-Wezel en 15/09 – Lommel MH); 2 **Grauwe Kiekendieven** (10/09 = om 7.10 uur en 9.50 uur telkens 1 w. over Lommel MH) en het eerste **Smelleken** van het najaar op 05/09.

2 **Krombekstrandlopers** (01/09 – Lommel MH): 1 **Temminck's Strandloper** (02/09 – Lommel MH); 1 **Kleine Strandloper** (07/09 – Mol GZP); 4 **Bonte Strandlopers** (07/09 – Lommel MH); 3 **Zwarte Sterns** (10/09 – Lommel MH). 1 **Morinelplevier** (09/09 – Lommel MH) en 6 **Bontbekplevieren** (08/09 – Lommel MH). Veel **Duinpiepers** op en over Maatheide in deze periode; 1 **Paapje** (04/09 – Lommel MH); 1 **Grauwe Gors** (09/09 – Lommel MH) en 2 **Appelvinken** (10/09 – Lommel MH).

Uit het dagboek (zie trektellen.nl) van de tellers op topdag **09/09**:

"Vandaag liefst 10 soorten roofvogels op trek over trektelpost Lommel Maatheide: 18 Wespendieven, 15 Bruine Kiekendieven (al 142 ex geteld dit jaar!), 2 Blauwe Kiekendieven, 12 Sperwers, 2 Buizerden, 1 Visarend, 3 Torenvalken, 2 Smellekens, 5 Boomvalken en 1 Slechtvalk! Daarnaast nog 1 Bontbekplevier, 1 Morinelplevier, 3 Duinpiepers (nu al 27 ex in totaal) en 1 Grauwe Gors als leuke krenten! Als de tellers van morgen een lange adem hebben worden de 500 teluren (!) van dit seizoen nu al gehaald"

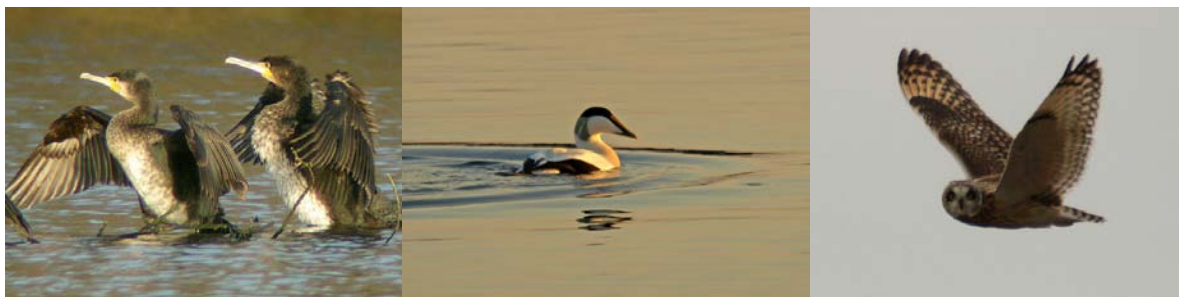
Op 01/09 troffen Tom Schildermans en An Gijs een rups van een **Ligusterpijlstaart** aan in hun tuin in Wezel.

2DE DECADE SEPTEMBER 2008

3 groepjes **Ooievaars** in deze periode (12/09 = 5 ex over Dessel Kastelse dijk; 13/09 = 9 ex over Lommel MH en 14/09 = 2 ex weer over Lommel MH).

De climax van dit najaar was de groep van **65 (!!!) Eidereenden** (14/09 – Lommel MH: zie foto's op Birding Kempen!). Diezelfde groep werd later nog opgepikt door trektellers op de Wijvenheide in Zonhoven. De grootste groep van deze kustvogels die ooit in het binnenland werd waargenomen!

Bij de roofvogels nog steeds sterke trek over trektelpost Maatheide van **Bruine Kiekendieven**, **Wespendieven**, **Visarenden** en **Smellekens**, met maxima op 13/09 met respectievelijk 21 ex, 17 ex, 5 ex en 4 ex voor deze 4 soorten. **Grauwe Kiekendieven** passeerden over Maatheide op 12/09 (onv.) en 13/09 (w.). 1 **Rode Wouw** op 15/09 over Balen-Wezel en 1 **Arend Spec.** dook op 13/09 op boven Lommel MH maar bleef echt veel te ver om juist te kunnen determineren.

1 **Zwarte Ruiter** (19/09 – Retie Kievitvijver); 1 **Zilverplevier** (12/09 – Lommel MH) en weer **Morinelplevieren** op Maatheide (12/09 = 1 ex en 18/09 = 4 ex w.o. min. 2ww.). 1 **Velduil** (12/09 – pleisterend op Lommel Maatheide: zie dagboekfragment hieronder). **Duinpiepers** bleven geregeld hangen in hun voormalig broedbiotoop: 11/09 (2), 12 en 13/09 (7), 14/09 (2), 15 en 17/09 (1). 1 w. **Ortolaan** (13/09 – Lommel MH) Gestuwd trek van **Boerenzwaluwen** op 14/09 over Ham-Genendijk met 807 ex.

Uit het dagboek van onze trektellers op trektelpost Lommel Maatheide op twee topdagen (zie ook trektellen.nl):

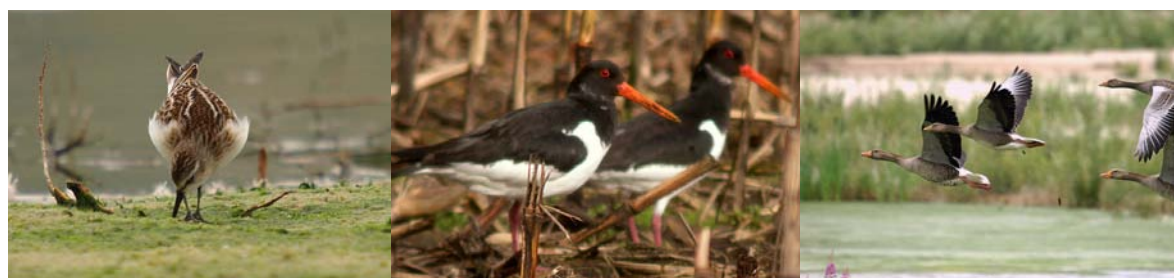
12/09: "Na de stevige ochtend- en middagregen waren er op zeker moment 7 Duinpiepers, 1 Velduil en 1 Morinelplevier ter plaatse. De eerste 2 Duinpiepers vielen in rond 15.50 uur, om 16.45 uur volgde dan nog een zuiver groepje van 5 ex hun voorbeeld. De Velduil verscheen om 17.35 uur, om dan nog tweemaal langdurig over de vlakte te jagen vooraleer ook in te vallen (zie foto's op Birding Kempen). Om 18.45 uur 1 Morinelplevier even aan de grond, om daarna door te trekken naar Z. Om 15.50 uur verschenen ook 1W Blauwe en 1 onv. Grauwe Kiekendief samen laag boven het zanddepot, om vervolgens uiteen te gaan: de Blauwe naar W en de Grauwe naar O. Ter plaatse nog minimaal 12 Tapuiten en een groepje van 8 Boomleeuweriken. De Zilverplevier vloog 's morgens al luid roepend over, nog voor de regenbuien." (Toon Janssen, Lex Peeters, Eddy Vaes, Cel Emmers).

13/09: "Vandaag nog 12 soorten roofvogels op trek: 17 Wespendieven, 21(!) Bruine Kiekendieven, 1 Blauwe Kiek, 1 Grauwe Kiek (1W om 16 uur), 1 Havik, 20 Sperwers, 15 Buizerden, 5 Visarenden, 11 Torenvalken, 4 Smellekens, 2 Boomvalken en 1 Slechtvalk. Nog nooit meegemaakt!"

Op 12/09 wist Ludwig Jansen een juweeltje van een **Juweelwesp** te fotograferen op Mol-Heidehuizen (zie foto's op Insectskempen = te linken via Birdingkempen). Op 13/09 werden tijdens de barbecue van NP-Netebronnen op De Maat nachtvindervallen gezet. De volgende beestjes werden toen op naam gebracht (met dank aan Eric Hantson voor het lijstje): **Paardekastanjemineermot; Gamma-uil; Schimmelspanner; Bruine snuituil; Kleine beer; Stro-uiltje; Vierbandspanner; Huismoeder; Vierkantvlekuil; Zwarte c-uil; Taxusspikkelspanner; Koperuil; Grijs herfstuil; Perzikkruiduil; Appeltak; Rode dennenspanner (groen ex.) en Grote worteluil**. Mooie namen voor mooie beestjes!

3DE DECADE SEPTEMBER 2008

Van 21 tot 23/09 zwom 1 ad. **Roodhalsfuut** (ov.kl.) op Put Rauw Noord in de buurt van de gele boeien. Bij een telling op 21/09 van de hele put werden niet minder dan 17 **Dodaarsjes** en 136 **Futen** geteld. De **Heilige Ibis** werd nog tot 28/09 opgemerkt in het Geelse. Aan de Goorhoeve in Geel-Oosterlo kon eindelijk ook het ringnummer afgelezen worden door Dieder Plu (B747307A030). Max. aantal **Grote Zilverreigers** in het Geelse op 29/09 met 7 ex op Geel Dekshoevevijver en telkens 1 ex op Retie Kievit en Kattestaart. Op 24/09 vielen bij valavond ook 5 ex in op de grote vijver van Retie Prinsenspark. Op 24 en 26/09 passeerde telkens 1 **Smelleken** over Lommel Maatheide.

De steltlopers waren nog wel goed op trek in deze periode, met als bijzonderheden op 24 en 26/09 resp. 6 ex en 4 ex **Kleine Strandloper** (meestal in gezelschap van **Bonte**) aan de Molse Grote Zandput. Op 28/09 trok bij Lommel Maatheide ook 1 **Kanoetstrandloper** door.

Ook plevieren op doortrek lieten zich hier opmerken: op 25/09 (**Goudplevieren** – 6 ex); op 26/09 (**Morinelplevieren** – 2 juv. ex. vielen in vlak voor de telpost en lieten zich mooi bewonderen in het ochtendzonnetje); op 28/09 (**Zilverplevier** – 1 ex naar ZW). Op 26/09 noteerde de telpost op Maatheide 1 **IJsgors** in een eerste groep overtrekkende **Koperwieken** en op 28/09 werd een rondje gelopen over de Maatheide, met als voornaamste waarnemingen ter plaatse: 3 **Grote Gele Kwikken**, ca. 25 ex **Tapuit**, 1 **Paap** en 1 **Zwarte Roodstaart**, een 200-tal **Veldleeuweriken** en 3 à 400 **Graspiepers**. Alle klaar om te vertrekken naar warmere oorden!

1STE DECADE OKTOBER 2008

Op 03/10 werden er al 320 **Aalscholvers** geteld: Put Rauw (ca. 200) en Mol Grote Zandput (ca. 120). Op 09/10 trokken 494 ex over Lommel Maatheide, waarvan ca. 250 in één groep. Op 10/10 max. aantallen **Buizerd** en **Sperwer** op doortrek over Lommel MH, met resp. 57 en 22 ex. Op 8 en 10/10 trokken daar over de trektelpost telkens 2 **Zilverplevieren** over. Op 04/10 ook een **Klapekster** naar ZW. Op 07/10 telden de trektellers 13.496 ex **Vink** (=dagrecord) en 1.068 ex **Kneu**. Op 08/10 kwamen nog eens 13.475 ex **Vink** over, nu met opvallend veel **Zanglijsters**: 3.159 ex **Beflijsters** verschenen in het boekje op 07/10 (3); 08 (3) en op 10/10 (zelfs 21 ex!). 1 **Appelvink** ook op 08/10. **IJsgorzen** telkens met 2 ex op 7 en 10/10 en bovendien 1 **Sneuwgors**, ook op 10/10. 2 **Buidelmezen** stegen op 08/10 op uit het rietveld in de ZO-hoek van Maatheide, om dan verder te trekken naar W.

2DE DECADE OKTOBER 2008

Op 16/10 telde Lex Peeters al 430 ex **Aalscholver** op hun slaappleaats achter Put Stroobants Mol. Die dag trokken ook 5 ex **Kleine Rietgans** over Lommel MH. **Rode Wouwen** kwamen door op 12, 14 en 20/10. 2 **Smellekens** passeerden de telpost op 19/10. Op 11/10 was op Maatheide een klucht van 9 **Patrijzen** ter plaatse (lieten zich later nog wel zien). Ook **Houtsnippen** werden in deze periode genoteerd: op 12/10 een ringvangst in Retie Prinsenpark en op 19/10 Lommel MH (2 ex overtrekkend). Op 11/10 weer een **Klapekster** over Lommel MH en op 18/10 ook 1 ex aan Put Rauw Noord. Wat bijzondere zangvogels betreft: op 12/10 werden 4 ex **Vuurgoudhaan** van een ringetje voorzien in Retie Prinsenpark en de krenten bij het trektellen op Lommel Maatheide kwamen over als: **Beflijster** op 11/10 (7 ex); 13/10 (2 ex); 14/10 (1 ex); 19/10 (2 ex) en 20/10 (1 ex) en **Appelvink** op 12/10 (1 ex) en 18/10 (5 ex). Op 14/10 steeg 1 **Baardmannetje** op uit de natte ZO-hoek; op 19 en 20/10 werd dit kunstje nog eens herhaald. Op 17/10 vertrok daar zelfs een groep van 24 ex uit het riet!

Ook **IJsgorzen** kwamen weer in het boekje: op 19/10 vloog 1 ex tussen een 30-tal **Veldleeuweriken** en op 20/10 waren 2 ex op trek in gezelschap van **Veldleeuweriken**. Vanaf begin oktober regelmatig groepjes **Kruisbekken** over het slibbekken in Ham met als hoogste dagtotaal 20 ex op 18/10.

3DE DECADE OKTOBER 2008

Op 27/10 trokken 819 ex **Aalscholvers** door over trektelpost Lommel Maatheide. Op 31/10 waren 4 **Grote Zilverreigers** aanwezig in Retie Markpikdel en er vertoefden al 6 **Smienten** op de vijver van Retie Prinsenpark.

Doortrekkende roofvogels dan over Lommel Maatheide: nog 1 **Visarend** op 23/10 (wat later boven Bankei Wezel) en max. aantal **Buizerd** op 31/10 met 34 ex (grootste groep = 10 ex). **Blauwe Kiekendieven** op 23/10 (2), 24/10 en 25/10 (1), 26/10 (2); 27/10 (3) en 29 en 31/10 (1). Ook meerdere **Smellekens** scheerden voorbij: 22/10 (2); 23/10 (1); 24/10 (2) en 28/10 (1).

Bij de steltlopers passeerde telkens 1 **Goudplevier** op 23 en 29/10 en zelfs een **Bokje** op 31/10.

Eindelijk kwamen nu ook de **Houtduiven** los: 25/10 (13.143 ex); 29/10 (14.623 ex) en dan 31/10 (23.388 ex, waaronder een enorme wolk van ca 11.000 vogels !!!).

Op 27/10 bleef 1 **Klapekster** weer even rondzwerven over Lommel Maatheide, alvorens door te trekken.

Ook zangvogels waren goed op dreef: gestuwde trek van **Koperwieken** over Ham-Genendijk op 18/10 met 2.163 ex en verder over trektelpost Maatheide max. aantal **Spreeuwen** op 22/10 (7.795 ex); **Boomleeuwerik** op 26/10 (47 ex in mooie groepjes) en **Veldleeuwerik** op 28/10 (1.234 ex).

Het m. **Baardman** liet zich weer opmerken in de natte ZO-hoek op 22 en 23/10. 1 **Grote Pieper** werd genoteerd op 25/10 en **Beflijsters** op 25 (2 ex) en 26/10 (4 ex). 5

Goudvinken op 25/10 en **Appelvinken** verschenen op 23/10 (5 ex), 24/10 (14 ex) en 25/10 (6 ex) boven de trektelpost. Op 24/10 weer 2 overtrekkende **IJsgorzen** in een groep **Veldleeuweriken** en op 27/10 kwam 1 **Sneeuwgors** luid roepend tot boven de trektellers aangevlogen, om dan even verder in te vallen (foto's op Birding Kempen). Op 29/10 vielen zelfs 2 mm. in op 10 meter van de trektelpost op Maatheide.

Door de overvloed van waarnemingen tijdens deze trekperiode en de vervroegde deadline voor deze editie verschijnt november pas mee in het volgende nummer van Meander. De deadline voor het insturen van waarnemingen voor dit lentenummer is 22 februari 2009. Met dank aan alle bellers en inzenders van waarnemingen op de Birding Kempen-site en de zusterforums over insecten en planten. Blijven binnensturen a.u.b.!

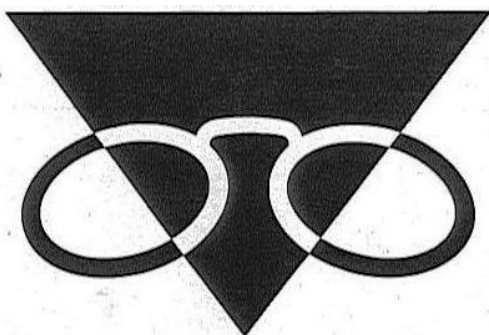
Uitrusting voor
wandelaars,
fietsers,
kampeerders,
scouts, ...

Turnhoutsebaan 19
2400 Mol
Tel. (014) 32 04 28

Korting voor leden
van NATUURPUNT!

EEN NIEUWE KIJK OP OPTIEK VANDERLINDEN

Een hoge vakkennis en jarenlange ervaring gecombineerd met moderne apparatuur en een vernieuwde winkel garandeert de beste service.
Optiek Vanderlinden, sinds 1953 uw vertrouwen waard!

Vanderlinden

▪ OPTIEK ▪

MA - VR 9.00 - 12.15 13.30 - 18.30

ZA 9.00 - 12.00 14.00 - 17.00

DONDERDAG GESLOTEN

DIESTSEWEG 6 ■ 2440 GEEL ■ 014 58 84 52

LOEPEN EN VERREKIJKERS: Nikon, Steiner, Minox, Huygens

Cursus Natuur-In-Zicht: 5 maart – 20 juni

Wil u samen met anderen de natuur beleven en er wat meer over te weten komen? Dan is de cursus **Natuur-in-zicht** iets voor u.

Deze groene basiscursus richt zich tot iedereen die de eerste stappen zet in de natuur. Het is de eerste schakel in het **cursustraject Natuurgids** van het Centrum voor Natuur- en milieueducatie (CVN) voor diegenen die zich willen bekwamen in natuurbeheer of natuurstudie. Van de deelnemers wordt geen enkele voorkennis vereist. Natuurkennis en natuurbeleving vullen elkaar aan tijdens binnenactiviteiten en excursies. Na deze cursus heeft u een basisinzicht in de natuur om u heen. U weet ook waar u terecht kunt om meer van de natuur te genieten of om de natuur een helpende hand toe te steken. Wie de smaak te pakken heeft, beschikt over de nodige voorkennis om aan de cursus natuurgids deel te nemen.

De cursus bestaat uit 5 theorielessen en daaraan gekoppeld 5 excursies in de streek rond volgende thema's:

1. **Thema "planten"**: In deze les komen de algemene kenmerken van planten aan bod. Er wordt ingezoomd op 5 gemakkelijk te herkennen plantenfamilies. Tijdens de excursie worden deze plantenfamilies in de praktijk bekeken.
2. **Thema "dieren"**: In deze les krijgt u een overzicht van de verschillende groepen in het dierenrijk. De nadruk ligt op de gewervelden. In de excursie ligt de nadruk op het waarnemen van dieren en hun sporen.
3. **Thema "landschappen en biotopen"**: In deze les wordt een overzicht geboden van de landschappen en biotopen in België. De deelnemers leren kijken naar landschappen. De excursie is een landschapswandeling, waarbij extra aandacht wordt besteed aan het kijken naar de structuren in het landschap en aan de relatie bodem – begroeiing – hoogte – vochtigheid.
4. **Thema "alles hangt samen"**: In deze les komen de verbanden tussen verschillende organismen en hun milieu aan bod (ecologie). Er wordt ingegaan op de boeiende manier waarop organismen zich aan elkaar en hun omgeving hebben aangepast. Begrippen als natuur en milieu, ecologie, voedselketen, voedselweb en voedselkringloop worden toegelicht. Ook de excursie richt zich vooral op de ecologische aspecten in een gebied.
5. **Thema "biodiversiteit"**: In deze les wordt het belang van verscheidenheid in de natuur benadrukt. Er wordt gekeken naar de bedreigingen van deze verscheidenheid en er wordt stilgestaan bij het verhogen van de biodiversiteit in uw eigen omgeving (tuin). De excursie richt zich op de impact van de mens op de natuur.

Er is voor deze cursus geen evaluatie van de cursisten, noch een getuigschrift voorzien. De cursisten die ten minste 2/3 van de activiteiten bijwoonden, ontvangen na afloop wel een leerbewijs.

De cursus gaat door in het parochiecentrum van Geel-Ten Aard. Binnenlessen op donderdagavond van 19.30 tot 22.30 uur en excursies op zaterdagvoormiddag van 9 tot 12 uur. Start op 5 maart, einde op 20 juni. Inschrijven kan door storting van 60 EUR op het rekeningnummer 404-3076041-29 van CVN met vermelding "cursus NIZ Geel 2009".

Voor vragen kunt u terecht op het CVN secretariaat: Bea Verreet, CVN – Appelmansstraat 12, 2018 Antwerpen, tel. 03-226 02 91, bea.verreet@c-v-n.be.

Cursus Microscopie

Op **28 januari, 4 en 11 februari 2009**, organiseert de poelenwerkgroep 'Waterleven' van afdeling Geel-Meerhout een initiatie-cursus Microscopie.

We behandelen o.a. de werking van een microscoop, het maken van microscopische preparaten, welke soorten microscoop zijn er en waar moet u op letten bij de aankoop van een microscoop, ...

Wil u graag deelnemen, schrijf dan snel in bij Jeannine Simonis want het aantal plaatsen is beperkt!

Deelnemers: max. 12 (leden van de poelenwerkgroep krijgen voorrang)

Data: 3 woensdagen: 28 januari, 4 en 11 februari 2009, telkens van 19.30 tot 22 uur in de pastorie van Sint-Jozef-Olen, Lichtaartsesteenweg 200.

Deelnameprijs: 6 EUR (cursusnota's niet inbegrepen)

Info en inschrijven: jeannine.simonis@telenet.be

Uw inschrijving is definitief na storting van 6 EUR op rekening 001-5592136-65 van Poelenwerkgroep 'Waterleven'.

Cursus "Vogels van riet en ruigte"

In de maand mei 2009 organiseren we opnieuw een cursus in samenwerking met Natuurpunt Educatie. "Vogels van riet en ruigte" heet hij ditmaal en hij wordt gegeven door Koen Leysen. We beginnen met twee avonden theorie in SAIO, de Billemontstraat 77, op **donderdag 7 en 14 mei**, telkens van 19.30 tot 22.30 uur, om te eindigen met een praktijkles in Koens vertrouwde gebied, het Schulensbroek. Deze praktijkles gaat door op **zaterdagvoormiddag 16 mei**. We gaan naar zangvogeltjes kijken, dus ... vroeg uit de veren! We vertrekken om 6.30 uur op de carpoolparking aan de E34 te Geel-Oost (Winkelomheide). Einde voorzien rond 12 uur.

Inschrijven: door overschrijving van 14 EUR op rekeningnummer **001-3716635-59** van Natuurpunt Geel-Meerhout.

Inlichtingen: Eric Peetermans, 014-58 89 82 of eric.pettermans@telenet.be.

Brandhout te koop!

Het is weer winter, en dat is de ideale periode om houtkanten te knotten, bossen te dunnen, kruinhout van gekapte populieren op te ruimen, etc.

In de verschillende natuurgebieden in onze regio ligt heel wat van dit soort beheerswerk te wachten op werklustige leden, sympathisanten of omwonenden. Wie in deze tijden van hoge stookolie- en gasprijzen de gelukkige bezitter is van een open haard of een houtkachel, kan bij Natuurpunt terecht voor de aankoop van eerste kwaliteit brandhout. Deze winter is in de aanbieding, nog zelf te oogsten: Amerikaanse vogelkers, Amerikaanse eik, Zwarte els, berken en Grove den. Een fijne combinatie van natuurbeheer, lichaamsbeweging en fondsenwerving voor het goede doel!

Ook hebben we nog een hoop gehakseld hout in voorraad!

De prijzen van het brandhout zijn zeer democratisch. Je mag rechtstreeks contact nemen met de conservator of het beheerteam van een natuurgebied in je buurt, of je kunt de centrale bellen: Jan Dirx, 014-58 64 64 of 0479-42 68 74; j.dirx@telenet.be

Steinerschool Novalis

Kleuter- en Lagere School

In het groen van een Kempische boerderij vind je onze school. Kinderen leren er met plezier, spelen naar hartenlust, verzorgen onze neerhofdieren en telen zelf groenten. Ideaal, ook voor jullie kind!

Wil je vrijblijvend info?
Poel 37, 2440 Geel
tel: 014/59.44.21
www.steinerschoolnovalis.be

R&R voor al je ecologische, duurzame, ambachtelijke schilder en decoratiewerken

- Schilderen met natuurverven
- Kaleien: eeuwenoude schildertechniek
- Behangen
- Tadelakt: natuurproduct van kalk, waterafstotend
- Renovatie met leem en oude kalkbepleisteringen (hydraulische luchtkalk)
- Kalkverven, mooi kleurenpalet
- Trassbezettingsrenovatie: voorloper van cement
- Plaatsing van fermacell-platen afgewerkt met kalkpleister
- Ook traditionele schilderwerken
- Informeer over al deze technieken of bestel je producten op 014/82.03.19 of 0496/90.44.98

René en Raymond Wils

Bergen 3 - 2490 Balen

014/81.76.85 - 0496/12.30.42 - 0496/12.49.29

rene-wils@hotmail.com-

raymondwils@hotmail.com

*Natuurverf komt uit biologische teelt,
 volledig composteerbaar, geen petrochemie, geen
 giftige stoffen.*

Goed voor jezelf, goed voor het milieu!

Paddenoverzetters gevraagd

De winter is nog maar net begonnen en de padden zitten nu nog veilig geborgen onder het bladerdek. Toch denken we al aan het moment dat ze weer op pad zullen gaan naar hun voortplantingspoel. Daar ze in 2008 (zie artikel in de vorige Meander) al half januari ontwaakten is het niet voorbarig om reeds voorbereidingen te treffen. In Geel zijn er drie overzetplaatsen. In Wilders en de Amerikalaan is de Geelse paddenwerkgroep al jaren actief. In Voort zijn het de buurtbewoners zelf die in 2008 gestart zijn met het overzetten van de padden.

WAT IS HET TAKENPAKKET VAN DE PADDENWERKGROEP?

Het plaatsen van afspanningen, emmers en borden gebeurt al enige jaren door de ploeg van de Mina-werkers van de stad Geel. De padden worden 's morgens om 8 uur en 's avonds vanaf 20 uur uit de emmers gehaald. In Wilders verzorgt Modest Van de Perre, die in de buurt van de afspanning woont, deze ochtendtaak al vele jaren. De avondshift is in Wilders arbeidsintensiever dan in de Amerikalaan omdat daar ook nog verschillende straten met de auto worden afgereden om de overstekende padden op te rapen en over te zetten. Het zijn nachtdieren en de trek vindt dan ook in het donker plaats. Het zijn er te weinig en te verspreid om er schermen te voorzien.

De trekperiode begint normaal half februari en kan uitlopen tot half april. Soms duurt de trek slechts enkele dagen. Je bent dan al weken tweemaal daags gaan kijken en geen pad gezien. De emmers zijn ook valkuilen voor alle soorten dieren zoals muizen, kevers en hoewel in alle emmers stokjes zijn voorzien, is dagelijks toezicht nodig. Ook hebben we vooral in de Amerikalaan wel eens met vandalisme te maken en moet de staat van de afspanning nagezien worden.

In 2008 werd er ook met verschillende scholen (SAIO-school en de Europese school) samengewerkt en ook in 2009 willen we dat opnieuw doen.

De gegevens over de paddenoverzet moeten verwerkt en naar het Hyla verzonden worden. Jean-Pierre Lucas heeft voor ons een database uitgewerkt en voert al de gegevens hierin in.

Zoals je ziet, vraagt dit takenpakket nogal wat vrijwilligers en die hebben we te kort om comfortabel te kunnen werken. Daarom een warme oproep aan iedereen die een handje wil helpen.

Info: Jeannine Simonis, tel. 014-59 31 65 of gsm: 0498-18 67 46

Spaghetti-avond in Mol – 10 januari

Zaterdag 10 januari kunt u **vanaf 16.30 uur** terecht in de **parochiezaal van Mol-Gompel** (naast de kerk) voor een stevig spaghetti-maal. Natuurpunt Netebronnen organiseert dit jaarlijks eetfestijn ten voordele van de natuur in de regio. De centjes voor het natuurbehoud zijn méér dan welkom, maar in de eerste plaats moet dit een moment van gezelligheid en ontmoeting zijn voor alle geëngageerde Natuurpunters in onze regio. De organisatie van de avond is in handen van de 'werkgroep evenementen', een groep enthousiaste Natuurpunters die niets aan het toeval wil overlaten. Uw spaghetti zal tot in de puntjes verzorgd zijn!

De vleeseters krijgen een speciale **spaghetti à la Galloway** geserveerd, met vlees van hormonen- en dioxinevrije Schotse runderen uit de gebieden van Natuurpunt. Voor **vegetariërs** is een apart sausje voorzien. De prijs bedraagt 7 euro per persoon, een kinderportie kost 4 euro. Uiteraard hoort er ook een natje bij: bijvoorbeeld een lekker Gagel-biertje, een Natuur.wijntje of een Natuur.fruitsapje. Er is voor elk wat wils!

Om alles in goede banen te kunnen leiden, zouden we het erg op prijs stellen indien de liefhebbers op voorhand inschrijven. Breng gerust heel uw familie en al uw kennissen mee!

Inschrijven kan bij **Jan Mallants**, tel. 014-81 70 09, mail: jan.mallants@pandora.be. Dat mag in extremis tot vrijdagavond 9 januari of zelfs nog de zaterdag zelf, maar het is uiteraard veel leuker als u vroeger verwittigt.

Ook kandidaat-helpers mogen zich melden. Die nemen best rechtstreeks contact met Jurgen Verreyt, coördinator van die avond, tel. 014-32 37 85, gsm: 0497-70 63 08 of mail: jurgen.verreyt@telenet.be.

Meer info: Jan Mallants, tel. 014-81 70 09 of mail: jan.mallants@pandora.be

Dia-avond Thalictrum – 23 januari

Gewoontegetrouw start Thalictrum elk nieuw werkjaar met een diavoorstelling aan de hand van de planteninventarisaties van het vorige jaar. Roger Geudens, de huisfotograaf van Thalictrum, heeft een mooie reeks plaatjes bijeen geschoten en verzameld. Wie Roger kent, weet dat hij niet alleen oog heeft voor de plantjes, maar dat ook insecten niet aan zijn fotografisch oog ontsnappen. Het belooft dan ook een aangename en ontspannen avond te worden, waar genieten en plezier hoog in het vaandel gedragen worden.

De dia-avond gaat door in de Pastorij Sint Jozef Olen op vrijdag 23 januari 2009 om 20 uur. **Inkom:** 2 EUR.

Daguitstap Zeeland - 25 januari

Vogels kijken staat de laatste tijd zeker weer bij velen in de belangstelling. Denk maar aan de vogelwerkgroep, watervogeltellingen en ook vooral de trektellingen. Natuurstudie en ook natuurbeleving komen op deze dag zeker aan bod. Vanzelfsprekend dat we de traditie van onze jaarlijkse uitstap naar Zeeland verder zetten. Zeeland is immers naast de Waddeneilanden één van de belangrijkste overwinteringsplaatsen voor duizenden trekvogels.

We bezoeken de verschillende eilanden van Zuid-Beveland tot Goeree-Overflakkee waar we zeker weer alle soorten wilde ganzen, eenden en allerlei steltlopers kunnen waarnemen. We bekijken vooral de vogelwereld maar besteden ook aandacht aan het landschap. Een ideale gelegenheid om al die verschillende watervogels en Zeeland als eilandengroep te leren kennen. Laarzen zeker aanbevolen!

Afspraak: Clubhouse SCK te Mol-Achterbos om 7 uur of aan de parking van warenhuis Delhaize te Geel Sint-Dimpna om 7.15 uur.

Inschrijven: Uiterlijk 20 januari bij Jan De Schepper, tel. 014-81 12 53, mail: jandeschepper@belgacom.net.

Prijs: 12 EUR voor leden Natuurpunt, 13 EUR voor niet-leden. Vooraf over te schrijven op rekening **001-1577791-65** van Natuurpunt Netebronnen met vermelding 'uitstap Zeeland'.

Algemene vergadering Geel-Meerhout

Wij nodigen alle leden van de afdeling uit om mee te komen vergaderen op **14 januari 2009** om 20 uur in de refter van de SAIO school, De Billemontstraat 77 in Geel.

We blikken met een verslag terug op het jaar 2008 en bekijken samen onze plannen voor 2009. Jullie ideeën vinden wij heel belangrijk!

Natuurlijk moet er ook weer een nieuw bestuur gekozen worden. Het onderstaande bestuur is ontslagnemend en kandidaturen worden verwacht voor 10 januari 2009 bij marc.verachtert@skynet.be, tel. 014-58 39 71 of bij Louis Pals, palsghoos@skynet.be.

- Voorzitter: Marc Verachtert
- Secretaris: Louis Pals
- Penningmeester: Frans Emmerechts
- Coördinator natuurstudie: Jeannine Simonis
- Coördinator educatie: Marc Verachtert
- Coördinator beheer reservaten: Jan Dirkx
- Coördinator beleid: Louis Pals

Er volgt een geheime stemming bij meerdere kandidaturen voor één functie.

Ook voor andere ondersteunende taken, kan het bestuur je hulp goed gebruiken. Laat van je horen! Tot slot geeft Jan Mangelschots ons weer een boeiend beeldverslag van 2008 bij een hapje en een drankje.

Algemene vergadering Netebronnen

Afdeling Netebronnen organiseert een lokale algemene vergadering voor haar leden uit Mol, Balen en Dessel op vrijdag **13 februari om 20 uur** in Ecocentrum 'De Goren' te Mol-Rauw.

We evalueren wat voorbij is en werpen een blik op de toekomst. Belangrijk punt is de bestuursverkiezing. Het huidige bestuur is ontslagnemend maar herverkiesbaar. Zij die zich op een constructieve manier willen inzetten en zich geroepen voelen om eventuele uittredende leden te vervangen of het bestuur te komen versterken zijn van harte welkom. Uw kandidatuur kunt u tot 10 februari stellen bij Jan De Schepper, 014-81 12 53, jandeschepper@belgacom.net.

Naast het formele gedeelte kunnen we verder discussiëren over de werking van onze afdeling en kijken naar wat het afgelopen jaar zoal gepresteerd werd in onze verschillende natuurgebieden.

Algemene vergadering Ham

Afdeling Ham nodigt haar leden uit op haar algemene vergadering op zondag **22 februari 2009**. De details van de locatie, het uur en het programma lagen nog niet vast bij het ter perse gaan van deze Meander. De leden van Ham krijgen later een uitnodiging per post.

Digi-avond in Mol – 6 februari

Vrijdag 6 februari om 20 uur organiseert Natuurpunt Netebronnen een digi-avond in het Ecocentrum in Mol-Rauw. Enkele leden natuurfotografen van de afdeling laten ons genieten van opnames die zij het afgelopen jaar konden maken.

Meer info: Fons Van Vlerken, tel. 014-31 76 33, mail: alfons.van.vlerken@telenet.be of Jan De Schepper, tel. 014-81 12 53, mail: jandeschepper@belgacom.net.

Zeevogels kijken van op de Ostend Pelagic – 1 maart

De vogelwerkgroep van Natuurpunt Geel-Meerhout organiseert op zondag 1 maart 2009 een uitstap op de Noordzee om zeevogels te spotten. Om 8 uur wordt er in Oostende ingescheept op de "Ostend Pelagic", een voormalige vissersboot die ingezet wordt voor het zeevaarttoerisme. Een ideale gelegenheid om vogels waar te nemen, die we hier zelden of nooit zien. Bruinvissen en Witsnuitdolfijnen horen ook tot de mogelijkheden. Rond 17 uur staat u terug aan wal. Een gelijkaardige trip op 16 maart 2008 leverde o.a. de volgende waarnemingen op: Roodkeelduiker, Noordse Stormvogel, Jan Van Gent (400!), Zwarte Zee-eend, Grote Jager, Kleine Jager, Dwergmeeuw, Drieteenmeeuw, Alk, Zeekoet, Bruinvis (13) en Witsnuitdolfijn (7). Foto's van deze trip vindt u op: www.maq.be/natureimages/ostend-pelagic-20080316/

We vertrekken om 6 uur 's morgens op de parking van de Alma/GB langs de ring van Geel. Er kunnen vijftig mensen mee op de boot. De kostprijs bedraagt 50 euro per persoon. Als er 50 mensen meegaan, dan is vervoer met een autobus in de prijs inbegrepen. Zijn er minder deelnemers dan wordt er gecarpoold. Er is nog plaats voor een tiental personen. Inschrijven kan door **50 EUR** te storten op het rekeningnummer **787-5191653-79** met vermelding zeetrip + naam deelnemer(s). Gelieve uw deelname via e-mail te bevestigen op volgend adres: eric.petermans@telenet.be.

Natuurvierdaagse Netebronnen – 21 tot 24 mei

NATUURPARK DÜMMERSEE (DUITSLAND)

Er zijn nog een 8-tal plaatsen vrij voor de geplande 4-daagse met O.H.-Hemelvaart 2009. Hierbij ons (voorlopig) programma in een notendop:

Donderdag 21 mei: Ontvangst in het bezoekerscentrum van het Ochsenmoor met bezoek aan het reservaat en het natte weidengebied ten Z van het meer met Grutto's, Bruine Kiekendieven, Zwarte Sterns, ...

Vrijdag 22 mei: Bezoek aan het Rehdeener Geestmoor met Visarend, Grauwe Kiekendief, Kraanvogels, ... 's Namiddags excursie in het Goldenstedter Moor met nog reusachtige turfwinningen, ook aanwezig talrijke steltlopers, Geoorde Futen en bij mooi weer vliegen er ook bijzondere libellensoorten.

Zaterdag 23 mei: Excursie naar het Neustedter Moor met zijn bijzonder flora en kans op Grauwe Klauwier en zelfs Zeearend! 's Avonds gaan we op zoek naar Kwartelkoningen of Nachtzwaluwen.

Zondag 24 mei: Uitstap naar de oevers van de Weser met mogelijk Visdief, Krooneend, Buidelmees, ... in het Windheimer Marsch. Ook Rode en Zwarte wouwen zijn aanwezig in deze regio. Van daaruit terugreis naar huis met voorziene aankomst tussen 20 en 21 uur.

We verblijven in het centraal en aan het meer gelegen Lembruch (Niedersachsen) in een typisch Duits hotel op basis van halfpension. Richtprijs ca. 325 EUR per persoon (bus inbegrepen).

Wil je er zeker bij zijn, gelieve dan zo vlug mogelijk **100 EUR** per persoon te storten op rek.nr. **001-1577791-65** van NP-Netebronnen met vermelding "vierdaagse 2009 – Dümmersee".

Een compleet gamma voor elke applicatie!

- Aandrijftechniek
- Gereedschappen
- Technische Onderhoudsproducten
- Machines
- Goederenbehandeling
- Veiligheidsproducten
- Afdichtingstechniek
- Kunststof leidingsystemen
- Afsluiters & Instrumentatie
- Industriële slangen & toebehoren
- Rubbertechniek
- Kunststoffen

www.eriks.be
www.baudoin.be

ERIKS + BAUDOIN
kennis maakt het verschil

Vaste werkdagen in onze natuurgebieden

Wil je graag een handje toesteken tijdens onze beheerswerken? In verschillende van onze natuurgebieden wordt op regelmatige basis met een enthousiaste ploeg vrijwilligers gewerkt. De werken omvatten o.a. maaien, wandelpaden ophouden, plaggen (zie foto van het beheersteam in het Griesbroek), ... Hierbij vind je alvast een overzicht van de vaste werkdagen in onze natuurgebieden. Je neemt best op voorhand contact met de verantwoordelijke van het reservaat.

Griesbroek (Balen-Hulsen en Olmen): elke zaterdagvoormiddag van 9 tot 12.30 uur. Contacteer vooraf Dirk Geenen, gsm: 0472-47 96 20 of Tom Schildermans, gsm: 0473-66 10 99.

Buitengoor (Mol-Rauw): elke zondagvoormiddag van 8 tot 12 uur. Contacteer vooraf André Vanhoof, tel. 014-30 14 74.

De Vennen: in de periode van het zomertijd, wordt er elke zaterdagvoormiddag van 9 tot 12 uur en elke woensdagavond van 18 tot 21 uur gewerkt. Contacteer vooraf Jan Mallants, tel. 014-81 70 09.

Zammelsbroek (Geel): elke derde zaterdag van de maand wordt er gewerkt van 9 uur 's morgens tot een stuk in de namiddag. Wie eens wil mee helpen, is welkom en kan afspreken met de conservator Koen Thibau, gsm: 0498-12 47 29.

De Rammelaars (Ham): elke eerste zaterdag van de maand. Contacteer vooraf Frans Hoes, gsm: 0472-57 75 15.

Warme oproep tot ...

De bestuursploeg van onze Natuurpunt-afdeling Netebronnen (gemeentes: Mol, Dessel, Balen) is op zoek naar nieuwe krachten die zich op constructieve wijze willen inzetten om mee onze bestaande plannen verder uit te werken en zelf creatieve ideeën aan te brengen. Mannen of vrouwen, jong of oud, die zich willen engageren om met gedreven ijver onze afdeling een nog grotere inzet en uitstraling te geven, zijn van harte welkom in onze ploeg. Ook zonder grote natuurkennis kunt u onze werking zeker versterken, bv. door het mee organiseren van grotere happenings. Onze afdeling groeit nog voortdurend en onze reservaatprojecten blijven zich uitbreiden. Op gebied van organisatie en management moeten we dit blijven volgen en daarvoor willen we in onze bestuursploeg graag nieuwe krachten aantrekken.

Voelt u zich aangesproken voor een dergelijke opdracht en verantwoordelijkheid, neem dan contact op met een van onze bestuursleden of met voorzitter Jan De Schepper (tel. 014-81 12 53, jandeschepper@belgacom.net).

Tentoonstelling "Leven in en om het water"

19 september was het zover! Maanden van zoeken, scheppen, bijhouden en verzorgen van talloze waterdiertjes, vissen en amfibieën gingen vooraf. In één week tijd van hard labuur werden educatieve panelen aangesleurd, vele aquaria en terrariums aangekleed, een poel ingericht waar de jeugd zelf diertjes kon vangen en op naam brengen. Omdat de tentoonstelling gratis was, werd het inrichten van een aantrekkelijke cafetaria een noodzaak.

De tentoonstelling vond plaats in de Schrijnwerkerij in Geel en werd geopend met een stijlvolle receptie. Voorzitter Marc Verachtert van de plaatselijke Natuurpunt-afdeling benadrukte uitvoerig het belang van de biodiversiteit en de heer Sanne, schepen van milieu, schetste de waarde van deze tentoonstelling voor de schoolgaande jeugd. De verschillende sprekers werden afgewisseld met de muzikale interventies van het vrouwenkoor "Donna Domenica" onder leiding van Kris De Maeyer.

In de twee omrandende weekends werd de tentoonstelling opengesteld voor het grote publiek en tijdens de week voor de leerlingen van het 5e en 6e jaar van de lagere school. 20 klassen (ongeveer 400 kinderen) maakten enthousiast kennis met het leven onder water. De leraars hadden al maanden geleden een scholenkaf van ons ontvangen en de meeste onder hen hadden een les over waterbeestjes in hun lessenpakket gepland. Elke klas werd in drie groepen verdeeld en leerkrachten of ouders zorgden voor de begeleiding. Een eerste groep bezocht de stand van de vissen, amfibieën en slakken. Hier kregen ze een woordje uitleg over exoten, zowel over planten als Grote Waternavel, Kroosvaren en Braziliaans Parelvederkruid als over vissen (Zonnebaars, Amerikaanse Meerval enz.) Bij de vele soorten inheemse vissen, waren het vooral de snoekbaars en de snoeken die hun aandacht vingen. Dat de Ringslang - tentoongesteld in een speciaal voor hem gemaakt terrarium - het paradepaardje was, hoeft geen betoog. Bij de kikkers, Bruine, Groene, Poel- en Meerkikkers waren het de Brul- of Stierkikkers van het Zammelsbroek die hoge ogen gooiden.

Een 2e groep bezocht de stand van kleine waterdiertjes, duidelijk zichtbaar in de spy-glasses tentoongesteld. Zo zagen ze o.a. het verschil tussen de larven van de waterjuffers en die van de libellen.

Een derde groep kreeg een woordje uitleg over waterkwaliteit, maar wat nog veel prettiger was: ze mochten in het poeltje scheppen en de gevonden diertjes aan de hand van de bekende zoekkaarten op naam brengen. Was het beestje te klein, dan konden ze onder een binoculair met camera het diertje uitvergroot op de monitor bekijken. Na ongeveer een uurtje werden de kinderen terug bij elkaar gebracht om naar een diavoorstelling te kijken en aan de hand van vragen werd getest wat ze geleerd hadden.

In de weekends was het grote publiek welkom. Zij konden gebruik maken van de cafetaria en de boekenstand. Tijdens de vier weekenddagen bezochten 700 personen de tentoonstelling. Wij danken ook onze medewerkers van de Belgische Vereniging voor Conchylologie, de aquariumvereniging Gracilis, het gemeentebestuur en de technische dienst van de Stad Geel, het Openbaar Psychiatrisch Ziekenhuis en de vele vrijwilligers van de verschillende Natuurpunt-afdelingen.

Jeannine Simonis

Evenement in Geel-Bel trok 700 wandelaars

Het was nog duister toen de eerste kandidaat-wandelaars in "De Kievit" verschenen. Zij werden opgevangen door onze wandelingen-coördinator Jan die om 7.30 uur al vlot twee groepen van 40 personen kon laten starten aan hun ontdekkingsstocht door het nieuwe struingebied van de Belse duinen.

Ondertussen werd er naarstig gewerkt in de keuken om een lekker ontbijt voor 150 personen klaar te stomen... men kon stevig warm lopen want tegen 8.30 uur liepen de eerste mensen voor het ontbijt al binnen. Dat waren er in het totaal nog een 30-tal die ook de wandeling om 10 uur wilden meepikken. De kookdiesel had even tijd nodig om op gang te komen, maar daarna ging het vlot en dat was nodig toen er tegen tien een bende van 80 man (de vroege wandelaars) binnenviel. Maar de ploeg hield stand: proficiat mannen en vrouwen achter het vuur en aan de afwasbak!

Ook Willy Ibens, directeur van Natuurpunt, was present om een indruk op te doen van het nieuwe project.

In de namiddag gingen we richting 500 wandelaars zodat we in totaal een 700 mensen met de Belse duinen hebben laten kennismaken, waaronder trouwens heel wat Bellenaars die kwamen luisteren naar wat we met "hun bossen" gingen aanvangen.

We kregen trouwens alleen maar positieve reacties zowel op de natuur en het landschap van het gebied als op onze plannen om te gaan voor "struinnatuur". We hopen dat deze kennismaking heeft duidelijk gemaakt dat we streven naar méér natuur en dat we Europa volgen in haar opdracht om dit zeldzame habitat van duinen en heide te beschermen en in de mate van het mogelijke te herstellen. Zo komen er bijvoorbeeld op de Kapucienenberg tientallen soorten graafbijen en graafwespen voor, waarvan de meeste zeldzaam zijn in Vlaanderen. Zo bijvoorbeeld de Harkwesp die enkel nog hier in Bel en in de duinen van de Westhoek voorkomt.

Op de bijgaande foto zie je deze Harkwesp terwijl ze een dikke prooi (zweefvlieg) verlamt. Herkenningspunten zijn de opvallende groene ogen en de verlengde snuit.

We sloten de dag af met een gezellige noot – daar zorgde de folkgroep "Lèrem" voor, zodat er op een gezellige manier kon nagekaart worden bij een lekkere pannenkoek of hamburger en een Gageleer natuurlijk (of was 't een Trappist, Luc?).

Hierbij wil ik alle helpers-vrijwilligers nog eens extra bedanken en natuurlijk alle wandelaars voor de interesse (ook de 25 nieuwe leden!) en we kijken weeral uit naar het volgende evenement (schrijf 20 september 2009 al maar in je agenda!)

En ook aan de professionele ploeg: bedankt voor het werk achter de schermen.

Marc Verachtert

Dag van de Trage Weg te Meerhout

Op deze Dag van de Trage Weg werden 3 wandellussen onder begeleiding van een gids uitgestippeld langs geherwaardeerde en herontdekte trage, stille wegen rond Meerhout-Zittaart. Vanaf 12.30 uur kwamen we samen in de parochiezaal van Meerhout-Zittaart waar schepen Jos Engelen uitleg gaf over het inventarisatieproces van de trage wegen. D.m.v. kaarten en foto's van voor en na de herwaardering van de bewuste trage wegen, kregen de wandelaars een beeld van het trage wegenproject en van de 3 wandelingen. Bij deze wandelingen van elk ongeveer een 6 km lengte werden een aantal trage wegen van een naambordje voorzien. Omstreeks 13 uur startten de wandelingen onder begeleiding van gidsen met in totaal een 120-tal deelnemers.

Bij de Veedijkwandeling werd aandacht geschonken aan het oudste monument van Meerhout, het St. Niklaas-kapelletje. Via het Koffiepotpad (naar de windmolen), De Lijs (holle weg), De Heibloemstraat (voetbalploeg) en de Kinkhoornstraat (St. Niklaas kapel) wandelden we langs pittoreske trage wegen terug richting de parochiezaal.

De Hezemeerwandeling ging door het natuurgebied "De Hezemeer" waar we het Theunis-Warandepad (genoemd naar notaris Theunis die tijdens de Boerenkrijg tegen de Franse overheerser was) openden. We kwamen langs paadjes die vroeger door de velden liepen, maar die nu langs het veld en de akkers verlegd zijn. Langs het Berg- en Dal-pad en de Bremgordel (mooi paadje op de heuvelrug langs het kanaal) kwamen we dan terug aan bij het standbeeld van St. Bavo (patroonheilige van Zittaart) bij het parochiezaaltje van Zittaart.

In de Donken (Genebroekwandeling) werd de Reigershoek geopend, een prachtig paadje door de vallei van Halfwegloop. Hier werden de wandelaars over een hersteld bruggetje over de Getbeek geleid, richting de Vleugel (oorlogsmonument van een neergestorte bommenwerper tijdens WO2). Via het Ridderstraatje en een holle weg kwamen we langs het monument van Pater Van Clé (sportpater) en Juul Grietens (de Kempense Rodenbach), allebei geboren in Meerhout-Zittaart.

Terug aangekomen bij het parochiezaaltje van Zittaart wachtte ons een lekkere kom tomatensoep en enkele broodjes. Daarna konden we nog een kijkje nemen in en rond de windmolen van Zittaart met de molenaar.

Dank aan Natuurpunt, De Heemkundige kring, de VZW Trage wegen, De Bavo-stappers en alle vrijwilligers die hebben meegewerkt om van deze Dag van de Trage Weg een succes te maken! Een speciale dank aan het gemeentebestuur van Meerhout voor de mooie omkadering en organisatie van dit geslaagde evenement is hier zeker op zijn plaats!

We kijken al uit naar de volgende gebieden die nog geïnventariseerd moeten worden.

Jo Dox